

## *Raportti SHARE-tutkimuksen kahdeksannen aallon kenttätöystä Suomessa*

Survey of Health, Aging and Retirement in Europe (SHARE) tutkimuksen kahdeksas aalto on toinen Suomessa toteutettu SHARE-aalto. Käyntihaastattelut aloitettiin lokakuussa 2019. Haastatteluihin sisältyi mm. terveyttä, toimintakykyä, sosiaalisia suhteita, taloutta ja työllisyyttä koskevia kysymyksiä. Aineisto mahdollistaa yli 50-vuotiaiden työ- ja toimintakykyyn, palvelutarpeisiin ja terveyteen liittyvien tekijöiden laajamittaisen analysoinnin ja kansainvälisen vertailun. Käyntihaastatteluaineiston yhdistäminen mm. Kelan työkyky- ja kuntoutusetuustietoihin, lääketietoihin ja vammaisuuksiin tuottaa tarkempaa tietoa työ- ja toimintakyvystä sekä etuus- ja palvelutarpeista myös sairausvakuutuksen näkökulmasta.

Vuonna 2017 kerätty seitsemäs aalto koski pääosin vastaajien elinkaarta, joten kahdeksas aalto on ensimmäinen paneeliaalto Suomessa.

### *Kahdeksannen aallon suunniteltu toteutus*

Kansallinen rahoitus mahdollisti paneelihaastattelut ja EU:n Työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosasto (DG EMPL) lisärahoitus otoskoon kasvattamisen 2000 vastaajalla, jolloin kokonaisotoskooksi olisi saatu 3500. Lisäotokseen kuuluvien henkilöiden haastattelut olisi toteutettu maaliskuusta 2019 lähtien. Otoskoon kasvattamisella aikaisemmin osallistumattomilla nuoremmilla henkilöillä pyritään kompensoimaan paneelin ikääntymistä sekä vähenevää otoskokoa sairauksien, kuolemien sekä tutkimuksesta kieltäytymisen seurauksena.

### *COVID-19 pandemian vaikutus kenttätööhön*

Kahdeksannen aallon kenttätö jouduttiin keskeyttämään kaikissa tutkimukseen osallistuvissa maissa COVID-19 pandemian seurauksena maaliskuussa 2020. Tällöin Euroopassa yhteensä 70% odotetuista paneelivastaajien haastatteluista sekä 50% odotetuista uusista tutkimushenkilöiden haastatteluista oli toteutettu. Suomessa paneelivastaajien haastatteluja oli tehty 1167. Epidemiatilanteen vuoksi lisäotoksen haastatteluja ei voitu toteuttaa, joten mahdollisuus otoskoon kasvattamiseen menetettiin. EU:n Työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosaston rahoitusta ei voida siirtää seuraavaan aaltoon, joka on suunnitteilla vuodelle 2021, joten on turvauduttava muihin rahoitusvaihtoehtoihin.

Osallistujien ja haastattelijoiden terveyden turvaamiseksi jouduttiin siirtymään puhelinhaastatteluihin (Computer Assisted Telephone Interview, CATI). Puhelinhaastattelut valittiin metodologisista syistä sopivimmaksi menetelmäksi korvaamaan fyysisiä haastatteluja.

### *Uuden SHARE koronakyselyn kenttätö ja sisältö*

SHARE-tutkimuksen osallistujat vastasivat koronakyselyyn, jonka kenttätö saatettiin loppuun elokuussa 2020. Kyselyssä kerättiin tietoa tiivistetyssä muodossa samoista aihealueista kuin tavallisessa SHARE-kyselyssä mutta erityistä painotusta oli COVID-19 pandemian aiheuttamissa elämänmuutoksissa.

Koronakysely muistuttaa tavanomaisista SHARE-haastatteluja. Esimerkiksi: Terveys ennen ja jälkeen koronaepidemiaa, kasvomaskin käyttö, sosiaalisen tilanteiden välttäminen, mielenterveys, yksinäisyys, avun saaminen ja antaminen, muutokset työtilanteessa ja toimeentulossa ja etätyökäytännöt. Useimpia vastauksia on mahdollista verrata koronaa edeltävään aikaan.

Koronakyselyn tuottama data mahdollistaa syvällisen analysoinnin vanhemman väestön selviytymisestä pandemian aikana sekä sen terveydellisistä ja sosioekonomisista vaikutuksista. Tutkimuksen suurena etuna on myöskin se, että voidaan tutkia vaikutuksia eri maiden välillä sekä pitkällä aikavälillä. SHARE-tutkimuksen maailmanlaajuinen verkosto mahdollistaa pandemiaan liittyvien terveydenhuollon strategioiden ja sosiaalisten systeemien vertailun Euroopassa ja maailmanlaajuisesti tulevaisuutta varten. Lisäksi aiempien aaltojen aineistoja voidaan käyttää vertailemaan COVID-19 epidemian ja aikaisempien kriisien sosioekonomisia vaikutuksia, kuten esimerkiksi finanssikriisiä vuonna 2008.

### *Otosmenetelmän sopeuttaminen*

CATI-puhelinhaastatteluihin valittiin otos siten, että jokaiseen maahan sisältyi henkilöitä, joita oli ehditty haastattelemaan ennen kahdeksannen aallon kenttätyön keskeyttämistä ja lisäksi henkilöitä, joita ei ollut ehditty haastattelemaan. Kaiken kaikkiaan yli 80000 henkilöä tavoitettiin. Suomessa mahdollisia vastaajia oli 1863, joista 1516 haastateltiin. Molemmille ryhmille esitettiin samat kysymykset, mutta henkilöiltä, joilta ei vielä ollut haastateltu kahdeksanteen aaltoon, kysyttiin lisäksi viime haastattelun jälkeisistä kotitalouden muutoksista. Henkilöt, joita oli jo haastateltu kahdeksanteen aaltoon, eivät vastanneet uudestaan näihin kysymyksiin.

Toiseen kertaan samojen henkilöiden haastattelemisen mahdollistaa COVID-19 aiheuttamien muutosten perusteellisen tutkimisen vastaajien sosiaalisissa verkostoissa, terveyskäyttäytymisessä, subjektiivisessa mielenterveydessä ja ekonomisissa tilanteessa. Lisäksi haastateltavien valitseminen yllä mainitulla tavalla mahdollistaa metodologisten tutkimuksen vastaamisen tai vastaamatta jättämisen vaikutuksista sekä mittausvirheiden ja tutkimuksen kustannuksien arvioimisen.

### *Vaikutukset SHARE-tutkimuksen tuleviin aaltoihin*

Kahdeksatta aaltoa jatkettiin keskeytyksen jälkeen 27 Euroopan maassa ja Israelissa SHARE koronapuhelinhaastatteluilla kesäkuusta elokuuhun 2020. SHARE tulee jatkossa sisällyttämään osia koronakyselystä COVID-19 aiheuttamien pitkäaikaisten vaikutusten tutkimiseksi. Tämä mahdollistaa tutkimuksen iäkkäämmän korkean riskin ryhmän selviytymisestä kriisin aikana, kansallisen terveydenhuollon ja sosiaalisten järjestelmien reagoimisesta pandemiaan sekä poliittisten reagoimistapojen vertailemisen tulevaisuutta varten.

### *Tarkempaa tutkimukseen liittyvää tietoa:*

Scherpenzeel, A., Axt, K., Bergmann, M., Douhou, S., Oepen, A., Sand, G., Schuller, K., Stuck, S., Wagner, M., & Börsch-Supan, A. (2020). Collecting survey data among the 50+ population during the COVID-19 outbreak: The Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE). *Survey Research Methods*, 14(2), 217-221. <https://doi.org/10.18148/srm/2020.v14i2.7738>